

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

cu privire la respingerea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și admiterea recursului declarat de Nicolae Șargarovschi, cu modificarea deciziei din 23 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 02 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Nicolae Șargarovschi împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova și Procuraturii Generale a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii, precum obligarea aducerilor scuzelor oficiale,

împotriva deciziei din 23 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău,

*(Dosarul nr. 2ra-1277/23
NR. PIGD 2-21062744-01-2ra-05092023)*

Stabilirea eronată de către instanțele ierarhic inferioare a cuantumului prejudiciului moral, încasat în temeiul Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998

Judecătoria Chișinău, sediul Centru, jud. – A. Ciubotaru
Curtea de Apel Chișinău, jud. – I. Cotruță, V. Sîrbu, I. Țurcan

17 septembrie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de Nicolae Șargarovschi,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Diana Stănilă,

Oxana Parfeni, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 26 aprilie 2021, Nicolae Șargarovschi a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova și Procuraturii Generale a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii, precum obligarea aducerilor scuzelor oficiale.

2. În motivarea cererii de chemare în judecată a invocat că, la 01 martie 2018, Inspectoratul de Poliție Botanică al Direcției de Poliție a mun. Chișinău a pornit urmărirea penală conform semnelor constitutive ale componenței de infracțiune prevăzute la art. 27 și art. 145 alin. (2) lit. a), m) și p) din Codul penal, pe faptul tentativei de omor intenționat, săvârșit cu premeditate, prin mijloace periculoase pentru viața sau sănătatea mai multor persoane, la comandă în privința lui Valeriu Ciumacenco, cu atribuirea numărului static de ordine 2018420266.

3. Prin ordonanța Procurorului General al Republicii Moldova, la 01 martie 2018, cauza penală menționată a fost retrasă din gestiunea organului de urmărire penală al IP Botanică al DP mun. Chișinău și transmisă pentru efectuarea urmăririi penale în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale.

4. Prin ordonanța din 13 iunie 2018 a procurorului în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Denis Rotaru, s-a dispus efectuarea acțiunii de urmărire penală percheziția la domiciliul lui Nicolae Șargarovschi, în scopul depistării și ridicării armelor cu care a fost săvârșită infracțiunea, înscrisuri, suporturi electronice, obiecte și mijloace pe care se pot păstra înregistrări de imagini, audio, video, mijloace de comunicare, legate de comiterea infracțiunii cercetate, care pot servi ca probe, precum și mijloace financiare și bunuri provenite din afaceri ilicite, prevăzute la art. 106-106¹ din Codul de procedură penală, în cadrul cauzei penale nr. 2018420266.

5. Ulterior, la 14 iunie 2018, organul de urmărire penală a efectuat acțiunea procesuală de percheziție la domiciliul și automobilul lui Nicolae Șargarovschi.

6. Tot la 14 iunie 2018, Nicolae Șargarovschi a fost reținut și audiat în calitate de bănuit, în cauza penală nr. 2018420266.

7. Prin ordonanța procurorului în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Denis Rotaru, din 15 iunie 2018, Nicolae Șargarovschi a fost pus sub învinuire, fiindu-i incriminată comiterea infracțiunii prevăzute de art. 27, art. 42 alin. (5) și art. 145 alin. (2) lit. a), m) și p) din Codul penal, cu înaintarea acuzării și notificarea lui. Deopotrivă, la 15 iunie 2018, Nicolae Șargarovschi a fost audiat în calitate de învinuit, în cauza penală nr. 2018420266.

8. Reclamantul a evocat că a fost bănuit și învinuit de presupusa săvârșire a faptei penale, incriminându-i-se că, în perioada anului 2016 până în prezent (2018), Viorel Groza, din motivul reglării unor conflicte legate de afaceri, în scop de răzbunare, intenționat a hotărât să comită omorul lui Valeriu Ciumacenco. În scopul comiterii omorului, ar fi atras la săvârșirea infracțiunii în calitate de complici mai multe persoane, printre care și Nicolae Șargarovschi, iar ca executori propriu-ziși a omorului, mai multe persoane necunoscute pe care i-a asigurat cu arme de model AK-74, muniții pentru aceste arme și automobil pentru deplasare. Nicolae Șargarovschi ar fi prestat informații și facilitat accesul la locul comiterii infracțiunii, a asigurat executorii omorului cu informația despre itinerarul de deplasare a lui Valeriu Ciumacenco, precum și le-a asigurat accesul în curtea blocului nr. 45, str. Botanica Veche, 45, mun. Chișinău, unde locuia Valeriu Ciumacenco. În continuare, executorii propriu-ziși ai omorului, având informația despre itinerarul și traseul pe unde se deplasează Valeriu Ciumacenco, precum și având acces la curtea blocului din mun. Chișinău, str. Botanica Veche, 45, unde domicilia ultimul, la indicația lui Viorel Groza, la 28 februarie 2018, aproximativ la ora 19:20, în apropierea blocului de locuit, conștientizând că folosesc mijloace periculoase pentru viața și sănătatea mai multor persoane, au efectuat aproximativ 20 de împușcături din arma de model „AK-74”, în direcția lui Valeriu Ciumacenco, care se deplasa cu automobilul de model „Mercedes GL”, cu n/î AAJ 010, provocându-i leziuni corporale, însă din motive independente de voința făptuitorilor infracțiunii, dat fiind faptul că victima a fugit, nu și-au dus intenția criminală până la capăt.

9. Reclamantul a menționat că, la 15 iunie 2018, procurorul în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Denis Rotaru, a înaintat în instanța de judecată demers privind aplicarea măsurii preventive sub forma de arest preventiv în privința învinuitului Nicolae Șargarovschi, pe un termen de 30 de zile, în cauza penală nr. 2018420266.

10. Prin încheierea din 15 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, menținută prin decizia din 21 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a

aplicat în privința învinutului Nicolae Șargarovschi măsura preventivă sub formă de „arest preventiv” pe un termen de 30 de zile, cu calcularea termenului din 14 iunie 2018, ora 09:15, până la 14 iulie 2018, ora 09:15.

11. La 06 iulie 2018, procurorul în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Denis Rotaru, a înaintat în instanța de judecată demers privind prelungirea măsurii preventive sub forma de arest preventiv în privința învinutului Nicolae Șargarovschi, pe un termen de 30 de zile, în cauza penală nr. 2018420266.

12. Prin încheierea din 11 iulie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, menținută prin decizia din 20 iulie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a înlocuit măsura preventivă aplicată în privința învinutului Nicolae Șargarovschi, prin încheierea din 15 iunie 2018, din „arestare preventivă” în „arestare la domiciliu”, începând cu data de 11 iulie 2018, ora 16:45, până la 14 iulie 2018, ora 09:15, stabilindu-i următoarele restricții și obligații prevăzute de art. 188 din Codul de procedură penală: interzicerea de a ieși din locuință; limitarea convorbirilor telefonice, recepționării și expedierii trimerilor poștale și utilizării altor mijloace de comunicare; interzicerea comunicării cu persoanele figurante pe caz; de a menține în stare de funcționare mijloacele electronice de control și de a le purta permanent; de a răspunde la semnalele de control sau de a emite semnale telefonice de control; de a se prezenta personal la organul de urmărire penală sau la instanța de judecată la timpul fixat, iar supravegherea executării arestării la domiciliu efectuează de către organul investit cu asemenea atribuții. Totodată, s-a prelungit termenul măsurii preventive „arest la domiciliu” în privința Nicolae Șargarovschi, începând cu data de 14 iulie 2018, ora 09:15, până la 13 august 2018, ora 09:15.

13. Prin ordonanța din 13 august 2018 a procurorului în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Denis Rotaru, s-a aplicat față de învinutul Nicolae Șargarovschi măsura preventivă sub forma obligării de a nu părăsi țara, pe un termen de 30 de zile.

14. Prin ordonanța din 04 martie 2019 a Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, a fost dispusă scoaterea de sub urmărire penală a lui Nicolae Șargarovschi, pe cauză penală nr. 2018420266, din motivul lipsei elementelor infracțiunii.

15. Reclamantul a considerat că, a fost reținut, arestat și supus ilegal acțiunilor de urmărire penală și speciale de investigații, în legătură cu învinuirea de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 27, art. 42 alin. (5) și art. 145 alin. (2) lit. a), m) și p) din Codul penal, care este o infracțiune excepțional de gravă, pentru care legea prevedea o pedeapsă de la 15 la 20 de ani sau detențiune pe viață.

16. Deopotrivă, reclamantul a invocat că, la 14 iunie 2018, ora 09:15, a fost reținut și plasat în Izolatorul de Detenție Provizorie al Direcției de Poliție Chișinău, iar ulterior plasat în arest preventiv în Penitenciarul nr. 13, până la 11 iulie 2018. În perioada 14 iunie 2018 – 11 iulie 2018, cât a fost reținut și arestat, s-a fost deținut în condiții inumane, fără alimentație corespunzătoare și fără asistență medicală corespunzătoare. Ulterior, libertatea sa a fost limitată prin plasarea în arest la domiciliu și obligarea de a nu părăsi țara.

17. Nicolae Șargarovschi a indicat că, în cadrul urmăririi penale, în privința sa au fost efectuate acțiuni de urmărire penală și măsuri speciale de investigații îndreptate spre acumularea probatoriului, care ar fi trebuit să confirme participarea sa la comiterea infracțiunii imputate, însă careva rezultate pozitive nu au fost obținute.

18. Reclamantul a considerat că, din motivul aflării sale ilegale sub urmărire penală o perioadă îndelungată, în care a fost reținut ilegal și deținut în arest, fiind plasat într-o instituție penitenciară, i s-a agravat starea de sănătate. Respectiv, statul urmează să-i compenseze prejudiciul moral cauzat prin acțiunile ilegale ale organului de urmărire penală și procuratură, ce îl estimează la suma de 100 000 EUR.

19. Reclamantul Nicolae Șargarovschi a solicitat prin cererea de chemare în judecată încasarea din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul său a sumei de 100 000 EUR cu titlu de reparare a prejudiciului moral, precum și obligarea Procuraturii Generale a Republicii Moldova să-i prezente scuze publice în formă scrisă, inclusiv prin publicarea scuzelor pe pagina web www.procuratura.md.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

20. Prin hotărârea din 02 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admisă parțial acțiunea depusă Nicolae Șargarovschi. S-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Nicolae Șargarovschi, suma de 50 000 MDL, cu titlu de prejudiciu moral. În rest, cererea de chemare în judecată s-a respins, ca neîntemeiată (vol. I, f.d. 208, 221-229).

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

21. La 03 iunie 2022, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a depus cerere de apel nemotivată împotriva hotărârii din 02 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (vol. I, f.d. 216), iar la 27 septembrie 2022, a fost

prezentat apelul motivat, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei hotărâri noi în sensul respingerii cererii de chemare în judecată, ca fiind neîntemeiată (vol. I, f.d. 232-237).

22. La 01 iulie 2022, Nicolae Șargarovschi, reprezentat de avocatul Vadim Vieru, a depus cerere de apel nemotivată împotriva hotărârii din 02 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (vol. I, f.d. 218-220), iar la 30 ianuarie 2023, a depus cererea de apel motivată, prin care a solicitat casarea parțială a hotărârii primei instanțe, în partea respingerii pretenției cu privire la repararea prejudiciului moral, cu emiterea în această parte a unei hotărâri noi prin care să fie admisă acțiunea și să fie încasată suma de 15 000 EUR cu titlu de reparare a prejudiciului moral (vol. II, f.d. 6-7 recto-verso).

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

23. Prin decizia din 23 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău s-au respins cererile de apel depuse de Nicolae Șargarovschi și de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, fiind menținută hotărârea din 02 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (vol. II, f.d. 18, 19-29).

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

24. La 05 iulie 2023, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei din 23 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, în temeiul art. 432 alin. (1), (2) lit. c) și alin. (4) din Codul de procedură civilă, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea deciziei recurate și a hotărârii din 02 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei hotărâri noi de respingere integrală a cererii de chemare în judecată, ca fiind neîntemeiată (vol. II, f.d. 32-36).

25. La 21 iulie 2023, Nicolae Șargarovschi a declarat recurs împotriva deciziei din 23 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, în temeiul art. 432 alin. (1), (2) lit. c) și d) din Codul de procedură civilă, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea parțială a deciziei recurate și a hotărârii din 02 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în partea respingerii pretenției cu privire la repararea prejudiciului moral, cu emiterea în această parte a unei hotărâri noi prin care să fie admisă acțiunea și să fie încasată suma de 15 000 EUR cu titlu de reparare a prejudiciului moral (vol. II, f.d. 38-43).

ARGUMENTELE RECURSULUI

26. În motivarea recursului, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a reiterat circumstanțele de fapt și drept ale speței, similare celor cuprinse în referința depusă pe marginea cererii de chemare în judecată și în cererea de apel, suplimentar invocând că instanța de apel a interpretat în mod eronat legea și a apreciat arbitrar probele.

26.1. Ministerul Justiției al Republicii Moldova a indicat că, pentru aplicabilitatea prevederilor Legii nr. 1545/1998 necesită a fi întrunite cumulativ atât circumstanțele prevăzute de art. 6, cât și cele de la art. 3, ele fiind indisolubile, nu pot fi aplicate separat.

26.2. La caz, faptul că în privința lui Nicolae Șargarovschi a fost emisă ordonanță de scoatere de sub urmărire penală nu dă naștere în mod automat dreptului acestuia la repararea prejudiciului cauzat, în temeiul Legii nr. 1545/1998. Or, nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea Statului.

26.3. Ministerul Justiției al Republicii Moldova a menționat că este important și necesar să se constate ilegalitatea actului procedural emis de către organul de drept. Respectiv, dacă se demonstrează printr-un act judecătorec de dispoziție irevocabil că acțiunile întreprinse de către organul de urmărire penală sunt/au fost ilegale, atunci dreptul la despăgubire apare indiferent de faptul dacă este vinovată sau nu persoana. În speță, însă, nu există niciun act procedural definitiv și irevocabil al judecătorului de instrucție sau a organului ierarhic superior, prin care să fi stabilit că acțiunile organului de urmărire penală au fost ilegale.

26.4. În opinia Ministerului Justiției al Republicii Moldova, instanțele ierarhic inferioare nejustificat au admis parțial acțiunea lui Nicolae Șargarovschi, deoarece prezenta acțiune nu întrunește toate condițiile de aplicabilitate a Legii nr. 1545/1998.

27. În motivarea recursului, Nicolae Șargarovschi a reiterat circumstanțele de fapt și drept ale speței, similare celor cuprinse în cererea de chemare în judecată și în cererea de apel, suplimentar invocând că instanța de apel a interpretat în mod eronat legea și a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

27.1. Nicolae Șargarovschi a relevat că, organul de urmărire penală a dat dovadă de neglijență în îndeplinirea atribuțiilor. Organele de urmărire penală au avut datoria de a desfășura ancheta într-un mod corect și legal, respectând drepturile și libertățile sale fundamentale. Prin acțiunile lor ilicite, acestea au demonstrat o neglijență în îndeplinirea atribuțiilor lor, cauzându-i astfel prejudicii morale semnificative.

27.2. Recurentul Nicolae Șargarovschi a evocat că, acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală au avut un impact negativ serios asupra vieții, iar

procesul penal și consecințele acestuia i-au generat stres, anxietate, suferință și umilință. Drept rezultat, a suferit prejudicii morale care necesită compensare prin acordarea unui prejudiciu în valoare de 15 000 EUR. Există precedente și practici judiciare care susțin acordarea unui prejudiciu moral pentru a compensa suferința cauzată de acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală. Deciziile anterioare ale instanțelor de judecată pot servi drept bază legală pentru a justifica solicitarea unui prejudiciu de 15 000 EUR, în conformitate cu practica judiciară existentă.

27.3. Nicolae Șargarovschi a făcut trimitere la Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 8 „cu privire la examinarea litigiilor privind repararea prejudiciului moral și material cauzat persoanelor deținute prin violarea art. 3, 5, 8 din CEDO”, care la pct. 22 stipulează că, potrivit jurisprudenței CtEDO, instanțele judecătorești naționale vor putea acorda cu titlu de prejudiciu moral, pentru violarea art. 5 din Convenție, compensații în mărime de 600 – 30 000 EUR, care urmează a fi plătite în lei moldovenești.

27.4. Recurentul Nicolae Șargarovschi a menționat că, a suportat suferințe morale ca urmare a pornirii urmăririi penale, punerii sub învinuire, supunerii percheziției, reținerii, aplicării în privința sa a măsurilor preventive sub formă de „arestul preventiv”, „arestul la domiciliu”, „obligarea de a nu părăsi țara” pe un termen de 30 zile. Este cert că acțiunile organelor de urmărire penală, precum punerea sub învinuire, reținerea și aplicarea măsurilor preventive, au adus atingere prezumției sale de nevinovăție. Aceste acțiuni au avut un impact negativ asupra reputației și onoarei sale, creând un prejudiciu moral semnificativ care necesită compensare. Iar, aplicarea măsurilor preventive și restricțiilor impuse, au avut un impact semnificativ asupra carierei și vieții personale. Acțiunile organului de urmărire penală și ale procuraturii au atras după sine și pierderi financiare, atingerea reputației și suferințe emoționale considerabile.

27.5. În opinia recurrentului Nicolae Șargarovschi, la caz, este indubitabil și necontestat de către părți faptul că el a suferit o încălcare a drepturilor sale garantate de articolele 3 (aspecte de fond și de procedură) și 5 § 1 din Convenție. Iar, circumstanțele date justifică acordarea unei compensări în sumă de 15 000 EUR pentru prejudiciul moral suportat, pentru a-i compensa aceste daune. Având în vedere detenția ilegală contrară articolului 5 § 1 și art. 3 din Convenție, la care a fost supus, aceasta este cu mult sub suma acordată de instanțele de fond.

27.6. Recurentul Nicolae Șargarovschi a notat că, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit diferite tipuri de remedii, printre care și remedii compensatorii. Aceste remedii au ca scop acordarea de satisfacții echitabile pentru încălcările constatate ale drepturilor omului. Conform criteriilor stabilite de Curte, compensațiile trebuie plătite prompt și în conformitate cu principiul echității, iar nivelul compensațiilor trebuie să fie comparabil cu cele acordate în cazuri similare de către Curte. Aceste criterii susțin solicitarea unui prejudiciu de 15 000 EUR

pentru repararea prejudiciului moral cauzat reclamantului în urma acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală.

27.7. Recurentul Nicolae Șargarovschi și-a argumentat existența și mărimea prejudiciului în temeiul prevederilor art. 3, art. 5, art. 8, art. 11 și art. 12 din Legea nr. 1545/1998, art. 1416, art. 1422, art. 1423 alin. (1)-(2) din Codul civil, art. 6 și art. 13 CEDO.

ASPECTE DE PROCEDURĂ

28. Prin referința depusă la 01 noiembrie 2023, prin intermediul oficiului poștal, Procuratura Generală a Republicii Moldova a solicitat declararea ca fiind inadmisibil recursul lui Nicolae Șargarovschi și admiterea recursului Ministerului Justiției al Republicii Moldova (vol. II, f.d. 50, 51 „A”).

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

29. Prin Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare 18 august 2023, cu excepția art. IV, V pct. 1-9 și 11-16 și art. VII – 01 septembrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 318-321 art. 570 din 18 august 2023, au fost introduse modificări în Codul de procedură civilă, inclusiv la capitolul XXXVIII – Recursul, secțiunea a 2-a, recursul împotriva actelor de dispoziție ale curților de apel.

30. Art. XI alin. (1) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție):

„(1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, V pct. 1-9 și 11-16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 1 septembrie 2023.”

31. Din sensul normei de drept enunțate, rezultă că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

32. În această consecvență, recursurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de Nicolae Șargarovschi împotriva deciziei din 23 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, va fi examinată prin prisma temeiurilor stipulate în redacția art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare până la 01 septembrie 2023.

33. Art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.”

34. Art. 432 din Codul de procedură civilă, în redacția în vigoare până la 01 septembrie 2023:

„(1) Părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(5) Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.”

35. Art. 440 alin. (3) din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative, în vigoare de la 01 septembrie 2023):

„Dacă este considerat admisibil, completul examinează recursul în fond.”

36. Art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii contestate prin prisma temeiurilor prevăzute la art. 432. Instanța invocă, din oficiu, neatragerea în proces a persoanelor ale căror drepturi sunt lezate prin hotărâre.”

37. Art. 445 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă:

„Instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să modifice decizia instanței de apel și/sau hotărârea primei instanțe.”

38. Art. 373 alin. (1), (2) și (5) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

(2) În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

(5) Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.”

39. Art. 2 alin. (1) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998:

„Acțiunile ilicite sunt acțiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenții, ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanța de judecată, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale (infracțiuni).”

40. Art. 3 alin. (1) lit. a), c) și alin. (2) din Legea nr. 1545/1998:

„(1) În conformitate cu prevederile prezentei legi, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma:

a) reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală;

c) efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice.

(2) Prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcție de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură și din instanțele judecătorești.”

41. Art. 6 lit. b) din Legea nr. 1545/1998:
„Dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul [...] scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare.”
42. Art. 10 din Legea nr. 1545/1998:
„Dreptul persoanei fizice la repararea prejudiciului moral în mărimea și în modul stabilite de prezenta lege apare în cazurile specificate la art. 6.”
43. Art. 11 alin. (1)-(3) din Legea nr. 1545/1998:
„(1) Mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare:
a) gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă;
b) caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată;
c) rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei;
d) durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată;
e) natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei;
f) suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice;
g) măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate;
h) durata aflării nelegitime a persoanei în detenție.
(2) Instanța de judecată va determina mărimea compensației și în baza criteriilor specificate la art. 219 alin. (4) din Codul de procedură penală.
(3) În toate cazurile, instanța de judecată se va baza pe principiile compensării rezonabile și echitabile a prejudiciului moral.”
44. Art. 2007 alin. (1) lit. a) din Codul civil:
„(1) Prejudiciul cauzat persoanei prin acțiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanei responsabile, în următoarele cazuri:
a) condamnare ilegală, tragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi localitatea.”
45. Art. 2037 alin. (1)-(3) din Codul civil:
„(1) Mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate.

(2) Caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate.

(3) La determinarea despăgubirii, instanța de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare și, pe de altă parte, ia în cont particularitățile cazului.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

46. Referitor la termenul de declarare a recursului, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că decizia motivată din 23 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată în mod electronic reprezentanților părților la proces, prin intermediul e-mailului, în data de 10 iulie 2023 (vol. II, f.d. 30). Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, deoarece cererile de recurs au fost depuse în data de 05 iulie 2023 și 21 iulie 2023 (vol. II, f.d. 32, 38).

47. Examinând admisibilitatea recursurilor, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la art. 440 din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de Nicolae Șargarovschi sunt admisibile.

48. Studiind materialele dosarului, prin prisma normelor de drept aplicabile speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova este neîntemeiat, iar cel al lui Nicolae Șargarovschi urmează a fi admis, cu modificarea deciziei din 23 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 02 iunie 2022 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru, în partea cuantumului sumei dispuse spre încasare cu titlu de compensație pentru repararea prejudiciului moral, din motivele ce succed.

49. Recapitulând esența litigiului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că, reclamantul Nicolae Șargarovschi, înaintând acțiunea împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova și a Procuraturii Generale a Republicii Moldova, a solicitat încasarea din contul bugetului de stat în beneficiul său a sumei de 100 000 EUR, cu titlu de reparare a prejudiciului moral și obligarea Procuraturii Generale a Republicii Moldova să aducă scuze publice, în formă scrisă.

50. Fiind investită cu judecarea cauzei, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, prin hotărârea din 02 iunie 2022, a admis parțial acțiunea, a încasat din contul

bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Nicolae Șargarovschi suma de 50 000 MDL, cu titlu de reparare a prejudiciului moral. În rest, a respins acțiunea ca fiind neîntemeiată (vol. I, f.d. 208, 221-229).

51. Manifestându-și dezacordul cu hotărârea primei instanțe, Nicolae Șargarovschi, reprezentat de avocatul Vadim Vieru, a declarat apel împotriva acesteia, prin care și-a concretizat pretențiile din acțiunea, în sensul micșorării sumei pretinse cu titlu de reparare a prejudiciului moral, de la 100 000 EUR la 15 000 EUR (vol. I, f.d. 218-220, vol. II, f.d. 6-7 recto-verso).

52. Judecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 23 mai 2023, a menținut hotărârea din 02 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (vol. II, f.d. 18, 19-29).

53. Efectuând controlul judiciar al hotărârii din 02 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și al deciziei din 23 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că instanțele ierarhic inferioare au interpretat și aplicat în mod eronat legea materială, precum și au dat o apreciere greșită criteriilor și temeiurilor ce au dat naștere dreptului reclamantului de a fi despăgubit pentru acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii, iar în consecință nu au despăgubit suficient reclamantul pentru încălcarea drepturilor sale.

54. Analizând materialele dosarului în raport cu normele juridice pertinente speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că instanțele de judecată ierarhic inferioare, au stabilit corect raportul juridic litigios, au identificat corect normele legale ce-l guvernează și au stabilit corect natura drepturilor încălcate. Însă, la stabilirea cuantumului sumei ce urmează a fi încasată cu titlu de reparare a prejudiciului moral pentru încălcarea drepturilor reclamantului prin acțiunile ilegale ale autorităților statului, nu s-a ținut cont de jurisprudența constată națională și internațională pe marginea acestei categorii de litigii, precum și de criteriile de determinare a mărimii compensației pentru prejudiciul moral cauzat. Din acest motiv, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de Nicolae Șargarovschi, modificând decizia instanței de apel și hotărârea instanței de fond, în sensul majorării cuantumului prejudiciului moral încasat.

55. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție învederează că, pentru a putea beneficia de reparația prejudiciului în temeiul Legii nr. 1545/1998, reclamantul trebuie să dovedească cumulativ următoarele condiții: aplicarea unei măsuri de constrângere penală; încetarea procesului penal în baza unui temei care înlătură vinovăția; caracterul ilegal al măsurii de constrângere aplicate.

56. Cercetând situația de fapt în baza materialului probator administrat la dosar, instanța de recurs vădește că, la 01 martie 2018, Inspectoratul de Poliție Botanica al Direcției de Poliție a mun. Chișinău a pornit urmărirea penală conform semnelor constitutive ale componenței de infracțiune prevăzute la art. 27 și art. 145 alin. (2) lit. a), m) și p) din Codul penal, cu atribuirea numărului static de ordine 2018420266 (vol. I, f.d. 22, 55, 96).

57. Prin ordonanța Procurorului General al Republicii Moldova, la 01 martie 2018, cauza penală menționată a fost retrasă din gestiunea organului de urmărire penală al IP Botanica al DP mun. Chișinău și transmisă pentru efectuarea urmăririi penale în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale (vol. I, f.d. 23, 56, 106).

58. Prin ordonanța din 13 iunie 2018 a procurorului în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Denis Rotaru, s-a dispus efectuarea acțiunii de urmărire penală percheziția la domiciliul lui Nicolae Șargarovschi, în scopul depistării și ridicării armelor cu care a fost săvârșită infracțiunea, înscrisuri, suporturi electronice, obiecte și mijloace pe care se pot păstra înregistrări de imagini, audio, video, mijloace de comunicare, legate de comiterea infracțiunii cercetate, care pot servi ca probe, precum și mijloace financiare și bunuri provenite din afaceri ilicite, prevăzute la art. 106-106¹ din Codul de procedură penală, în cadrul cauzei penale nr. 2018420266 (vol. I, f.d. 28-29, 60-61, 103-104).

59. La 14 iunie 2018, organul de urmărire penală a efectuat acțiunea procesuală de percheziție la domiciliul și automobilul lui Nicolae Șargarovschi (vol. I, f.d. 30-32, 33-35, 62-67).

60. Tot la 14 iunie 2018, Nicolae Șargarovschi a fost reținut și audiat în calitate de bănuit, în cauza penală nr. 2018420266 (vol. I, f.d. 36-38, 68-70, 87-90 recto-verso).

61. Prin ordonanța procurorului în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Denis Rotaru, din 15 iunie 2018, Nicolae Șargarovschi a fost pus sub învinuire, fiindu-i incriminată comiterea infracțiunii prevăzute de art. 27, art. 42 alin. (5) și art. 145 alin. (2) lit. a), m) și p) din Codul penal, cu înaintarea acuzării și notificarea lui. Deopotrivă, la 15 iunie 2018, Nicolae Șargarovschi a fost audiat în calitate de învinuit, în cauza penală nr. 2018420266 (vol. I, f.d. 39-42, 71-72).

62. La 15 iunie 2018, procurorul în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Denis Rotaru, a înaintat în instanța de judecată demers privind aplicarea măsurii preventive sub forma de arest preventiv în privința învinutului Nicolae Șargarovschi, pe un termen de 30 de zile, în cauza penală nr. 2018420266 (vol. I, f.d. 24-27, 57-59).

63. Prin încheierea din 15 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, menținută prin decizia din 21 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a aplicat în privința învinutului Nicolae Șargarovschi măsura preventivă sub formă de „arest preventiv” pe un termen de 30 de zile, cu calcularea termenului din 14 iunie 2018, ora 09:15, până la 14 iulie 2018, ora 09:15 (vol. I, f.d. 76-79, 85-87, 115-118, 132-143 recto-verso).

64. La 06 iulie 2018, procurorul în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Denis Rotaru, a înaintat în instanța de judecată demers privind prelungirea măsurii preventive sub forma de arest preventiv în privința învinutului Nicolae Șargarovschi, pe un termen de 30 de zile, în cauza penală nr. 2018420266 (vol. I, f.d. 81-84).

65. Prin încheierea din 11 iulie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, menținută prin decizia din 20 iulie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a înlocuit măsura preventivă aplicată în privința învinutului Nicolae Șargarovschi, prin încheierea din 15 iunie 2018, din „arestare preventivă” în „arestare la domiciliu”, începând cu data de 11 iulie 2018, ora 16:45, până la 14 iulie 2018, ora 09:15, stabilindu-i următoarele restricții și obligații prevăzute de art. 188 din Codul de procedură penală: interzicerea de a ieși din locuință; limitarea convorbirilor telefonice, recepționării și expedierii trimiterilor poștale și utilizării altor mijloace de comunicare; interzicerea comunicării cu persoanele figurante pe caz; de a menține în stare de funcționare mijloacele electronice de control și de a le purta permanent; de a răspunde la semnalele de control sau de a emite semnale telefonice de control; de a se prezenta personal la organul de urmărire penală sau la instanța de judecată la timpul fixat, iar supravegherea executării arestării la domiciliu efectuează de către organul investit cu asemenea atribuții. Totodată, s-a prelungit termenul măsurii preventive „arest la domiciliu” în privința Nicolae Șargarovschi, începând cu data de 14 iulie 2018, ora 09:15, până la 13 august 2018, ora 09:15 (vol. I, f.d. 44-46, 47-49, 98-102, 112-114, 119-122, 144-149 recto-verso).

66. Prin ordonanța din 13 august 2018 a procurorului în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Denis Rotaru, s-a aplicat față de învinutul Nicolae Șargarovschi măsura preventivă sub forma obligării de a nu părăsi țara, pe un termen de 30 de zile (vol. I, f.d. 105).

67. Prin ordonanța din 04 martie 2019 a Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, a fost dispusă scoaterea de sub urmărire penală a lui Nicolae Șargarovschi, pe cauză penală nr. 2018420266, din motivul lipsei elementelor infracțiunii (vol. I, f.d. 10-12).

68. Sub aspectul îndeplinirii primei condiții, instanța de recurs constată că, în perioada 14 iunie 2018 – 04 martie 2019, Nicolae Șargarovschi a fost subiect

al cauzei penale nr. 2018420266, având calitatea de bănuț și învinuit, fiindu-i incriminată comiterea infracțiunii prevăzute de art. 27, art. 42 alin. (5) și art. 145 alin. (2) lit. a), m) și p) din Codul penal.

69. Respectiv, o perioadă de aproximativ 8 luni, mai mare de trei ani de zile, lui Nicolae Șargarovschi i-a fost neîntemeiat și ilegal incriminată comiterea unei infracțiuni din categoria celor excepționale de grave, pentru care legea prevedea o pedeapsă de la 15 la 20 de ani sau detențiune pe viață. Iar, din materialele cauzei rezultă că, în cadrul dosarului penal, Nicolae Șargarovschi a fost audiat atât de către organul de urmărire penală și procuratură, a fost supus percheziției domiciliul și automobilul acestuia, au fost ridicate și puse sub sechestru bunuri materiale (telefoane mobile, dispozitiv de înregistrare, dispozitiv de memorie, dispozitive de memorie și armă personală).

70. Deopotrivă, în cadrul procesului penal, a fost supus unor măsuri procesuale restrictive, precum reținere pe o zi, arest preventiv pe o perioadă de 27 de zile, arest la domiciliu pe o perioadă de 34 de zile, obligația de a nu părăsi țara pe o perioadă de 30 de zile.

71. Circumstanțele enunțate supra se încadrează în criteriile prevăzute la art. 3 lit. a) și c) din Legea nr. 1545/1998.

72. Iar, ulterior, Nicolae Șargarovschi a fost scos de sub urmărire penală, pe un motiv ce înlătură vinovăția, și anume că lipsa elementelor infracțiunii, fapt ce se încadrează în temeiul prevăzut la art. 6 lit. b) din Legea nr. 1545/1998.

73. Respectiv, prin prisma prevederilor art. 3 lit. a) și c), coroborate cu art. 6 lit. b) din Legea nr. 1545/1998, Nicolae Șargarovschi are dreptul la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile neîntemeiate ale autorităților statului în privința sa, și anume a reținerii, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, arest la domiciliu, obligarea de a nu părăsi țara, efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale, a perchezițiilor și a ridicării bunurilor personale. Acest drept a lui Nicolae Șargarovschi s-a născut odată cu ordonanța de scoatere de sub urmărire penală pentru fapte care nu întrunesc elementele constitutive ale unei infracțiuni.

74. Instanța de recurs nu poate accepta poziția Ministerului Justiției al Republicii Moldova, precum că acțiunea lui Nicolae Șargarovschi nu întrunește toate condițiile de aplicabilitate a Legii nr. 1545/1998, deoarece la caz nu există niciun act procedural definitiv și irevocabil al judecătorului de instrucție sau a organului ierarhic superior, prin care să fi stabilit că acțiunile organului de urmărire penală au fost ilegale. Or, dreptul la repararea prejudiciului moral nu este condiționat de existența vinovăției organelor de urmărire penală. Este suficient ca fapta care a generat privarea de libertate sau întreprinderea acțiunilor de urmărire penală să fie urmată de o soluție definitivă de scoatere de sub urmărire penală sau

achitare, pentru ca persoana să beneficieze de protecția legii. În cazul în care acuzațiile nu se confirmă și se constată că învinuirea, detenția și măsurile de urmărire penală au fost ilegale, statul are obligația pozitivă de a oferi reparații, inclusiv pentru prejudiciul moral suferit de persoana învinuită pe nedrept.

75. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție învederează că, Statul nu poate invoca caracterul legal formal al măsurilor restrictive și al acțiunilor de urmărire penală, pentru a exclude obligația de a acorda o despăgubire în cazul în care se constată ulterior că acuzarea a fost neîntemeiată.

76. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat constant că dreptul la despăgubire pentru o privare nejustificată de libertate este autonom și nu depinde de vinovăția organelor de urmărire penală. Astfel, în cauza Shilyayev (Chiliaiev) v. Russia (cererea nr. 9647/02, hotărârea din 06 octombrie 2005), Curtea a reținut că persoana care a fost arestată sau deținută în condiții contrare dispozițiilor art. 5 CEDO are un drept executoriu la reparații, indiferent de vinovăția sau intenția autorităților.

77. În această cauză, CtEDO a subliniat că aplicarea detenției provizorii în contextul unor suspiciuni neconfirmate, urmate de o decizie definitivă de achitare sau de neîncepere a urmăririi penale, justifică recunoașterea unui drept la despăgubire în conformitate cu art. 5 § 5 din Convenție.

78. Aplicarea măsurilor de constrângere, chiar în temeiul unei hotărâri judecătorești, nu exonerează statul de obligația de a acorda compensații dacă în final se constată că acuzațiile au fost neîntemeiate sau disproporționate. Astfel, art. 5 § 5 din Convenție prevede dreptul la despăgubire pentru oricine a fost victima unei arestări sau privări de libertate în contradicție cu prevederile acestui articol, inclusiv detenție preventivă urmată, ulterior, de achitare, clasare sau scoatere de sub urmărire penală.

79. CtEDO a statuat că statul are o obligație pozitivă de a nu permite nicio privare de libertate nejustificată și că statului este responsabil pentru privări arbitrare de libertate.

80. La fel, CtEDO a subliniat că, dacă acuzațiile nu sunt confirmate și se constată o detenție ilegală, survine încălcarea articolului 5 din Convenție, iar statul are obligația pozitivă să remedieze situația, inclusiv prin despăgubiri morale și materiale.

81. Esența reparației prejudiciului moral, conform art. 5 § 5 din Convenție și în temeiul Legii nr. 1545/1998, constă în protecția persoanei împotriva riscurilor de eroare ale justiției penale, în mod obiectiv și indiferent de culpabilitatea autorităților.

82. Faptul că o persoană a fost lipsită de libertate, chiar și în condițiile unei măsuri formale de legalitate, devine injust și vătămător în momentul în care instanța sau organul de urmărire penală constată inexistența faptei penale. Simpla privare de libertate, urmată de o soluție definitivă de achitare sau scoatere de sub urmărire penală, impune recunoașterea caracterului injust al acesteia și necesitatea acordării unei reparații morale proporționale. Astfel, dreptul la reparații, conform art. 5 § 5 din Convenție, se naște doar după constatarea detenției ilegale printr-o hotărâre națională sau europeană.

83. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, scoaterea de sub urmărire penală în temeiul inexistenței elementelor infracțiunii este calificată ca temei suficient pentru angajarea răspunderii Statului, fără a mai fi necesară o constatare formală de nelegalitate a actului de constrângere. Iar, în condițiile speței, detenția ilegală a reclamantului Nicolae Șargarovschi s-a constatat prin ordonanța procurorului din 04 martie 2019 de scoatere a acestuia de sub urmărire penală, din motivul lipsei elementelor infracțiunii.

84. În aceste situații, Statul este obligat să-i compenseze reclamantului Nicolae Șargarovschi daunele morale, iar compensațiile trebuie să fie eficiente, echitabile și proporționale cu gravitatea prejudiciului suferit.

85. Prin urmare, în temeiul Legii nr. 1545/1998, coroborată cu art. 5 § 5 din Convenție, reclamantul este îndreptățit la acordarea unei despăgubiri morale efective, care să reflecte gravitatea și durata măsurilor privative de libertate aplicate pe nedrept.

86. La acest aspect, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că, Legea nr. 1545/1998 nu stabilește plafoane maxime pentru acordarea prejudiciului moral, ci obligă instanțele să se raporteze la gravitatea consecințelor suferite, durata măsurii de constrângere, natura afectării demnității umane, precum și impactul psihologic și social resimțit de persoana în cauză.

87. La caz, reclamantul a fost reținut și ulterior arestat, fiind supus ulterior măsurii arestului la domiciliu și obligării de a nu părăsi țara. Aceste măsuri au fost dispuse în contextul unor acuzații penale excepțional de grave. Ulterior, reclamantul a fost scos de sub urmărire penală, în temeiul inexistenței elementelor constitutive ale unei infracțiuni – fapt ce demonstrează caracterul nefondat al suspiciunii penale.

88. Respectiv, instanțele ierarhic inferioare eronat au apreciat că prejudiciul moral suferit de reclamant poate fi acoperit de o compensație în sumă de 50 000 MDL, or, la cuantificarea despăgubirilor ce urmează a fi acordate lui Nicolae Șargarovschi nu s-a analizat în mod efectiv complexitatea și intensitatea prejudiciului psihologic și caracterul ireparabil al atingerii aduse onoarei, demnității și vieții private, precum și durata în timp a încălcărilor drepturilor.

89. Potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, în cazurile în care s-a produs o privare nejustificată de libertate, chiar și pentru o durată relativ scurtă, compensația trebuie să fie reală, proporțională și efectivă (a se vedea, Toma c. România, 24 februarie 2009, cererea nr. 42716/02; Assanidze c. Georgia, Marea Cameră, 08 aprilie 2004, cererea nr. 71503/01).

90. CtEDO a reiterat că despăgubirea acordată în temeiul art. 5 § 5 din Convenție trebuie să reflecte caracterul grav al prejudiciului moral, iar o sumă simbolică sau redusă poate fi calificată drept o reparație inadecvată în sensul Convenției.

91. În cauza [Mașaev c. Republicii Moldova](#) (hotărârea din 04 aprilie 2023, cererea nr. 14043/18), CtEDO a concluzionat că detenția reclamantului între 14 iulie și 20 septembrie 2017 nu s-a bazat pe o bănuială rezonabilă că el a comis o infracțiune și, prin urmare, că a existat o încălcare a art. 5 § 1 din Convenție. Astfel, pentru această încălcare, CtEDO a obligat Statul să-i plătească reclamantului o despăgubire în sumă de 7 500 EUR pentru prejudiciul moral cauzat prin încălcarea art. 5 § 1 din Convenție, pentru privarea de libertate între 14 iulie și 20 septembrie 2017.

92. În cauza [Petrenco și alții c. Republicii Moldova](#) (hotărârea din 14 septembrie 2021, cererile nr. 6345/16, 52055/16, 52063/16, 52133/16, 52171/16, 52179/16 and 52189/16), CtEDO a remarcat că, în speță, cauza privește arestarea și detenția reclamanților în urma unei demonstrații, sub acuzația de participare la tulburări de masă, și impunerea asupra lor a interdicției de a participa la adunări publice după eliberarea lor din arestul preventiv timp de aproximativ trei ani. În consecință, Curtea a constatat încălcarea art. 5 § 1 din Convenție și încălcare a art. 11 din Convenție în ceea ce-i privește pe toți reclamanții (7 la număr), cu excepția primului și a celui de-al patrulea. Curtea a constatat că acuzația de participare la tulburări de masă împotriva reclamanților nu s-a bazat pe o „suspiciune rezonabilă” și, prin urmare, nu poate fi considerată „legală” și este arbitrară în sensul art. 5 § 1 din Convenție (a se vedea Brega împotriva Moldovei, nr. 52100/08, § 38, 20 aprilie 2010). Prin urmare, a existat o încălcare a art. 5 § 1 din Convenție. Astfel, CtEDO a acordat despăgubiri în sumă de 7 500 EUR pentru daune morale suferite de domnul Petrenco și 7 500 EUR pentru daune morale suferite de domnul Buznea. Totodată, s-a obligat Statul să achite câte 9 750 EUR cu titlu de prejudiciu moral adus fiecăruia dintre ceilalți reclamanți.

93. În cauza [Negruță c. Republicii Moldova și Federației Ruse](#) (hotărârea din 17 septembrie 2019, cererea nr. 3445/13), CtEDO a constatat că, la 14 iunie 2011, reclamantul a fost arestat pe teritoriul controlat de către autoritățile moldovenești și apoi transportat în regiunea transnistreană, unde s-a aflat în arest preventiv până la 08 iunie 2012, când a fost condamnat prin decizia curții supreme

a „rmn” la patru ani și jumătate de închisoare. Curtea a considerat că în regiunea transnistreană nu există niciun sistem care să reflecte o tradiție judiciară în conformitate cu Convenția. Prin urmare, nici instanțele „rmn” și, implicit, nicio altă structură a „rmn” nu ar fi putut să dispună în mod legal ca reclamantul în prezenta cauză să fie „arestat și deținut legal” în sensul art. 5 § 1 din Convenție. Curtea a hotărât că a avut loc o încălcare a art. 5 § 1 și a art. 3 (interzicerea tratamentului inuman) din Convenție de către Republica Moldova, deoarece autoritățile moldovenești nu au controlat situația la momentul arestării reclamantului, iar, prin urmare, nu au depus eforturi pentru a proteja interesele reclamantului (a se vedea *inter alia* cauzele Mozer c. Republicii Moldova și Federației Ruse, hotărârea din 23 februarie 2016, cererea nr. 11138/10; și Braga c. Republicii Moldova și Federației Ruse, hotărârea din 17 octombrie 2017, cererea nr. 76957/01). Astfel, Curtea a obligat Republica Moldova să plătească reclamantului despăgubiri în sumă de 5 600 EUR și Federația Rusă în sumă de 9 400 EUR, pentru prejudiciul moral. În această cauză, Curtea a constatat că Negruță a fost privat de libertate și deținut în condiții degradante și inumane în perioada 14 iunie 2011-27 octombrie 2014.

94. Într-o altă cauză, [Filin c. Republicii Moldova și Federației Ruse](#) (hotărârea din 17 septembrie 2019, cererea nr. 48841/11), CtEDO a reținut concluzii similare celor din cauzele Negruță c. Republicii Moldova, Mozer c. Republicii Moldova și Federației Ruse, Braga c. Republicii Moldova și Federației Ruse, Mangîr și alții c. Republicii Moldova și Federației Ruse (hotărârea din 17 iulie 2018, cauza nr. 50157/06) și a constatat încălcarea articolelor 5 și 3 din Convenție, acordând despăgubiri morale totale de 20 000 EUR, dintre care 8 000 EUR reveneau Republicii Moldova și 12 000 EUR Federației Ruse. În această cauză, Curtea a constatat că Filin a fost privat de libertate și deținut în condiții degradante și inumane de la 25 martie 2009, iar prin sentința din 21 octombrie 2009 a Judecătoria Dubăsari a „rmn”, menținută prin decizia din 22 decembrie 2009 a Curții Supreme de Justiție a „rmn”, a fost condamnat la opt ani de închisoare.

95. În cauza [Ganea c. Republicii Moldova](#) (hotărârea din 17 mai 2011, cererea nr. 2474/06), CtEDO a constatat că prin detenția ilegală a lui Ganea pentru de trei zile a avut loc încălcarea art. 5 § 1 și art. 5 § 4 din Convenție. În speța dată, Curtea Europeană a notat că, Ganea a parcurs calea internă de reparație a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de poliție (Legea nr. 1545/1998) și, pentru detenția ilegală de trei zile, instanțele naționale i-au acordat despăgubiri morale în sumă de 1 000 MDL (aprox. 63 EUR). Curtea Europeană a considerat că despăgubirea acordată de instanțele naționale în sumă de aprox. 63 EUR, chiar și pentru trei zile de detenție, este inferioară celei pe care CtEDO o acordă în cauze similare pentru violarea art. 5 din Convenție. Așa,

Curtea Europeană a acordat despăgubiri suplimentare în sumă de 6 000 EUR, pentru trei zile de detenție ilegală.

96. În cauza [Cristina Boicenco c. Republicii Moldova](#) (hotărârea din 27 septembrie 2011, cererea nr. 25688/09), CtEDO a constatat că prin detenția ilegală Cristinei Boicenco pentru în perioada 01-11 iunie 2004 a avut loc încălcarea art. 5 § 1 și art. 5 § 4 din Convenție. În speța dată, Curtea Europeană a notat că, Cristina Boicenco a parcurs calea internă de reparație a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de poliție (Legea nr. 1545/1998) și, pentru detenția ilegală pentru unsprezece zile, instanțele naționale i-au acordat despăgubiri morale în sumă de 8 000 MDL (aprox. 478 EUR). Curtea Europeană a considerat că despăgubirea acordată de instanțele naționale în sumă de aprox. 478 EUR pentru suferințele morale, chiar și pentru unsprezece zile de detenție, este inferioară celei pe care CtEDO o acordă în cauze similare pentru violarea art. 5 din Convenție. Așa, Curtea Europeană a acordat despăgubiri suplimentare în sumă de 6 000 EUR.

97. În cauza [O.P. c. Republicii Moldova](#) (hotărârea din 26 octombrie 2021, cererea nr. 33418/17), CtEDO a constatat că detenția lui O.P. între 21 ianuarie 2017 și 03 ianuarie 2018 nu s-a bazat pe o bănuială rezonabilă că aceasta ar fi săvârșit o infracțiune. Astfel, pentru încălcarea art. 5 § 1 și art. 5 § 4 din Convenție, Curtea a acordat despăgubiri în sumă de 9 750 EUR.

98. În cauza [Salinschi c. Republicii Moldova](#) (hotărârea din 06 septembrie 2022, cererea nr. 37760/18), CtEDO a constatat că detenția lui Salinschi între 12 martie și 19 iunie 2018 nu s-a bazat pe o bănuială rezonabilă că acesta ar fi săvârșit o infracțiune. Astfel, pentru încălcarea art. 5 § 1 din Convenție, Curtea a acordat despăgubiri în sumă de 7 500 EUR.

99. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție vădește că și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului invocată de Nicolae Șargarovschi în cererea de recurs, în concret cauza Grecu c. Republicii Moldova (hotărârea din 30 mai 2017, cererea nr. 51099/10), s-a constatat încălcarea art. 3 și art. 5 § 1 din Convenție și s-a acordat reclamantului o despăgubire în sumă de 11 800 EUR suplimentar celor 3 200 EUR acordați de Curtea Supremă de Justiție (în total 15 000 EUR).

100. Ținând cont de toate circumstanțele speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție apreciază că suma de 50 000 MDL nu reflectă o reparație adecvată și efectivă, conform art. 5 § 5 din Convenție, pentru prejudiciul suferit de reclamantul Nicolae Șargarovschi. Or, prejudiciul moral, neputând fi evaluat în echivalent bănesc cu exactitate, trebuie cuantificat ținând cont de circumstanțele cauzei și de efectul suferinței asupra persoanei. Iar, despăgubirea

morală, la rândul său, trebuie să restabilească echilibrul psihic al victimei, în măsura posibilului, dar și să asigure percepția socială a justiției.

101. Art. 5 § 5 din Convenție consacră un drept autonom și efectiv la reparație, care nu este subordonat constatării prealabile de către Curtea Europeană a încălcării art. 5 §§ 1-4, ci poate fi valorificat pe plan național prin mecanisme eficiente, accesibile și efective. CtEDO a statuat că simpla constatare a ilegalității detenției de către instanțele naționale nu exonerează statul de obligația de a acorda o despăgubire efectivă, proporțională cu gravitatea încălcării.

102. În prezenta cauză, instanțele ierarhic inferioare, deși au stabilit că reclamantul neîntemeiat a fost învinuit de comiterea unei infracțiuni excepțional de grave și în privința sa au fost aplicate măsuri privative de libertate, constatând că este îndreptățit la reparație în temeiul Legii nr. 1545/1998, au evaluat cuantumul despăgubirii pentru prejudiciul moral doar la suma de 50 000 MDL. Instanța de recurs reține că, în cauze similare în care a fost constatată o detenție nelegală de o durată comparabilă, despăgubirile acordate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului s-au situat între 3 000 și 10 000 EUR, în funcție de particularitățile speței. În raport cu aceste standarde, suma de 50 000 MDL (aproximativ 2 500 EUR) nu poate fi considerată una proporțională, adecvată sau echitabilă. Ea nu reflectă nici natura prejudiciului, nici principiile convenționale și nici reperele jurisprudenței europene. O reparație efectivă presupune, pe lângă recunoașterea încălcării, și o compensație pecuniară reală, capabilă să acopere dimensiunea umană a suferinței suportate de reclamant.

103. Prin urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că prima instanță și cea de apel au aplicat greșit criteriile de cuantificare a prejudiciului moral și au acordat lui Nicolae Șargarovschi o reparație inadecvată în raport cu standardele art. 5 § 5 din Convenție, astfel că hotărârile se impun a fi modificate sub acest aspect.

104. La capitolul dat, instanța de recurs observă că, reclamantul Nicolae Șargarovschi, în apel și ulterior în cererea de recurs, a extins obiectul acțiunii inițiale, susținând că ar fi fost supus unui tratament inuman și degradant în perioada detenției preventive, pretinzând, în acest sens, o reparație patrimonială pentru pretinsa încălcare a art. 3 din Convenție.

105. În temeiul art. 3 CEDO, nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.

106. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție învederează că acest articol instituie o protecție absolută, fără posibilitate de derogare (cf. art. 15 § 2 CEDO).

107. Totuși, acțiunea inițială a fost introdusă în temeiul Legii nr. 1545/1998, care consacră un regim juridic distinct de răspundere civilă delictuală a statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite comise în procesele penale și contravenționale de organele de urmărire penală, de procuratură și de instanțele judecătorești.

108. Conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, cererile întemeiate pe art. 3 din Convenție, care presupun existența unui tratament degradant sau inuman, necesită o probă riguroasă privind gravitatea și caracterul intenționat sau sistemic al tratamentului aplicat (a se vedea Kudła c. Poloniei, nr. 30210/96, § 92, CEDO 2000-XI; M.S.S. c. Belgia și Grecia, nr. 30696/09, §§ 220-234, CEDO 2011).

109. În speță, nu rezultă că reclamantul ar fi invocat anterior, la momentul formulării cererii de chemare în judecată, fapte susceptibile de a constitui tratamente degradante sau inumane. Mai mult, reclamantul a fundamentat cererea pe caracterul ilicit al urmăririi penale în privința sa, a acțiunilor de urmărire penală și a măsurilor preventive privative de libertate, dar nu pe aspecte de tratament în detenție.

110. Respectiv, invocarea art. 3 CEDO într-o etapă procesuală ulterioară, fără modificarea corespunzătoare a obiectului și temeiului acțiunii, este inadmisibilă. Codul de procedură civilă prevede expres, la art. 372 alin. (3), că în apel nu se poate schimba calitatea procedurală a părților, temeiul sau obiectul acțiunii și nici nu pot fi înaintate noi pretenții. Se pot cere însă dobânzi, rate, venituri ajunse la termen și orice alte despăgubiri apărute după emiterea hotărârii în primă instanță, se poate solicita o compensație legală.

111. De asemenea, legislația națională prevede elte remedii adecvate pentru încălcarea art. 3 CEDO decât Legea nr. 1545/1998, or, această Lege are o aplicabilitate restrânsă, și anume doar în condițiile stricte prevăzute de aceasta la art. 3, pentru prejudiciile cauzate prin:

- a) reținere ilegală, aplicarea ilegală a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerea ilegală la răspundere penală;
- b) condamnare ilegală, confiscare ilegală a averii, supunere ilegală la muncă neremunerată în folosul comunității;
- c) efectuarea ilegală, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice;

d) supunerea ilegală la arest contravențional, reținere contravențională ilegală sau aplicarea ilegală a amenzii contravenționale de către instanța de judecată;

e) efectuarea măsurilor speciale de investigații cu încălcarea prevederilor legislației;

f) ridicarea ilegală a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum și în urma blocării conturilor bancare.

112. În consecință, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că pretențiile formulate de reclamant în temeiul art. 3 din Convenție sunt neîntemeiate, fiind invocate într-un cadru procedural și legal incompatibil cu natura încălcării reclamate.

113. Din acest considerent, la aprecierea cuantumului despăgubirii ce urmează a fi acordată reclamantului Nicolae Șargarovschi, instanța de recurs nu va ține cont de jurisprudența CtEDO invocată de către acesta în cauza Cazanbaev c. Republicii Moldova (hotărârea din 19 ianuarie 2016, cererea nr. 32510/09) și în cauza Sochichiu c. Republicii Moldova (hotărârea din 15 mai 2012, cererea nr. 28698/09). Or, prin în aceste spețe, Curtea Europeană a acordat o despăgubiri pentru relele tratamente aplicate de către poliție pentru faptul că reclamantul a fost maltratat în timpul detenției.

114. Rezumând ipotezele descrise supra și raportându-le criteriilor de referință, dar și principiului general al echității, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că suma de 50 000 MDL, încasată de către prima instanță și menținută de instanța de apel, este una disproporționată în situația juridică analizată.

115. Pe această cale, instanța de recurs notează că susținerile reclamantului, în sensul că acțiunile desfășurate în perioada urmăririi penale i-au lezat drepturile și libertățile fundamentale ale omului și că vătămarea acestor drepturi rezidă într-un prejudiciu moral, nu pot fi negate, corespund realității și sunt întemeiate. Cu toate acestea, în circumstanțele speței deduse judecării, acestea nu justifică existența și întinderea unui asemenea prejudiciu moral, precum cel pretins de reclamant, dar nici nu este rezonabil cu cel încasat de către instanțele ierarhic inferioare.

116. La acest aspect, Completul de judecată reamintește că prejudiciul moral constă în efectul negativ suferit în urma acțiunilor ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii, prin care s-au adus atingere unor drepturi personale nepatrimoniale. Prin urmare, daunele morale pot fi acordate în ipoteza în care se încalcă valorile ocrotite de legea fundamentală privind demnitatea, onorare, și alte valori sociale consacrate.

117. Sub un alt aspect, deși este viabilă susținerea că stabilirea cuantumului despăgubirilor echivalente unui prejudiciu moral presupune o anumită aproximare, instanța de judecată, la determinarea cuantumului acestuia, trebuie să aibă în vedere criteriile de apreciere, precum ar fi: gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuit reclamantul, durata urmăririi penale, natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori, durata aflării nelegitime a reclamantului în detenție, consecințele negative suferite pe plan fizic și emoțional, măsura în care acestea au fost afectate, dar și măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate.

118. Unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este și criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire.

119. În temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, precum și în lumina jurisprudenței constante a Curții Europene, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie stabilit astfel, încât acesta să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici *venituri nejustificative pentru victimele daunelor*.

120. În continuare, Completul de judecată califică drept pertinent faptul că în privința reclamantului Nicolae Șargarovschi, la etapa urmăririi penale, au fost aplicate anumite măsuri procesuale de constrângere privative de libertate, iar în lumina art. 11 alin. (1) din Legea nr. 1545/1998, durata aflării nelegitime a persoanei în detenție constituie *inter alia* un criteriu ce urmează a fi luat în considerare la determinarea cuantumului prejudiciului moral.

121. Totodată, cu referire la gravitatea infracțiunii de comiterea căreia a fost învinuită Nicolae Șargarovschi, instanța de recurs notează că infracțiunea incriminată reclamantului face parte din categoria infracțiunilor excepțional de grave, în acord cu prevederile art. 16 alin. (6) din Codul penal, pentru care legea penală prevedea pedeapsa de la 15 la 20 de ani sau detențiune pe viață.

122. În ceea ce ține de caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală, Completul de judecată constată că, din materialul probator administrat la dosar, nu rezultă că în privința lui Nicolae Șargarovschi ar fi fost comise anumite încălcări procesuale substanțiale și care, în principiu, ar putea justifica acordarea unor despăgubiri mai mari decât în alte situații comparabile, din punct de vedere juridic.

123. Reținând împrejurările de fapt și de drept elucidate *supra*, având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, suferințele morale, starea de stres și frustrare cauzate lui Nicolae Șargarovschi,

instanța de recurs conchide că suma de 100 000 MDL, cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii, constituie un quantum ce ar compensa suferințele avute și poate fi interpretată drept o satisfacție echitabilă pentru reclamant, totodată fiind corelativă și comparabilă cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, dar și cea națională în spețe similare.

124. În context, instanța de recurs reține că această valoare patrimonială este una suficientă pentru a oferi reclamantului satisfacție morală pentru prejudiciile morale suferite, cu respectarea principiului proporționalității și a justului echilibru între natura valorilor nepatrimoniale lezate și sumele acordate. Or, scopul acordării daunelor morale constă în realizarea, în primul rând, a unei satisfacții morale pentru suferințele de același ordin, și nu a unei satisfacții patrimoniale.

125. Cu referire la criticile formulate în cererea de recurs depusă de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că acestea sunt neîntemeiate și nu pot fi reținute. Argumentele invocate în susținerea recursului au fost examinate și analizate în mod detaliat în cuprinsul prezentei hotărâri, iar concluziile la care s-a ajuns contravin tezei Ministerului Justiției al Republicii Moldova că reclamantul Nicolae Șargarovschi nu urmează a fi despăgubit pentru încălcarea drepturilor sale pe acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și a procuraturii.

126. Completul de judecată statuează că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, prezumă dreptul la o hotărâre motivată. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

127. Completul de judecată reamintește că Articolul 6 § 1 din Convenție implică, din partea „instanței”, obligația de a efectua o examinare efectivă a motivelor, a argumentelor și a probelor prezentate de către părți (*Perez v. Franța [MC]*, nr. 47287/99 din 12 februarie 2004, § 80; *Loupas v. Grecia*, nr. 21268/16 din 20 iunie 2019, § 37; *Capacchione v. Republica Moldova* din 30 noiembrie 2021, § 19).

128. De asemenea, potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene pentru Drepturile Omului, acest articol obligă instanțele să își motiveze deciziile sale. Întinderea obligației de motivare poate varia în funcție de natura deciziei și trebuie analizată în lumina circumstanțelor fiecărei cauze. Fără a necesita un răspuns detaliat la fiecare argument invocat de către un reclamant, această obligație presupune, totuși, că o parte la procedura judiciară poate aștepta un răspuns specific și explicit la acele argumente care sunt decisive pentru rezultatul procedurii în cauză (*Paixão Moreira Sá Fernandes v. Portugalia*, nr. 78108/14

din 25 februarie 2020, § 71 și cauzele citate în aceasta; *Caraman v. Republica Moldova* din 16 februarie 2021, § 23).

129. Ținând cont de considerentele elucidate *supra*, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, de admite recursul lui Nicolae Șargarovschi și de a modifica decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, în partea ce ține de cuantumul sumei încasate cu titlu de reparare a prejudiciului moral, prin majorarea acestuia, iar în rest – de a menține decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe.

130. În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Respinge recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Admite recursul declarat de Nicolae Șargarovschi.

Modifică decizia din 23 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 02 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Nicolae Șargarovschi împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova și Procuraturii Generale a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii, precum obligarea aducerilor scuzelor oficiale, în partea cuantumului sumei încasate cu titlu de reparare a prejudiciului moral, prin majorarea sumei încasate de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, de la suma de 50 000 MDL la suma de 100 000 MDL.

În rest, menține decizia din 23 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 02 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Oxana Parfeni